

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.003.02.2016

P/16/058

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/058 – Zapobieganie bezdomności zwierząt
Okres objęty kontrolą	Kontrolą objęto lata 2014-2016 (do dnia zakończenia kontroli)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	1. Marek Raczkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98538 z dnia 29 lutego 2016 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-2)</p> 2. Jerzy Łukaszuk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98539 z dnia 29 lutego 2016 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 3-4)</p>
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Inspektorat Weterynarii (dalej: PIW lub Inspektorat), 21-400 Łuków, ul. Warszawska 16
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Mioduski, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łukowie (dalej: PLW) ¹ <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 5)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia² pozytywnie działania Powiatowego Lekarza Weterynarii w badanym zakresie.

Podstawą pozytywnej oceny było właściwe wykonywanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie praw zwierząt, w szczególności prawidłowe opiniowanie gminnych programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, podczas którego formułowano istotne dla problemu zapobiegania bezdomności zwierząt uwagi. Podejmowano także właściwe i skuteczne działania w odpowiedzi na sygnały o naruszeniu praw zwierząt, a także nadzorowano dobrostan zwierząt przetrzymywanych w utworzonym przez Urząd Miasta Łuków Punkcie Tymczasowego Zatrzymania Zwierząt (dalej: PTZZ).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Prawidłowość i skuteczność nadzoru Inspekcji Weterynaryjnej nad miejscami, w których przebywały zwierzęta

Opis stanu
faktycznego

1.1.-1.3. W rejestrze podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, prowadzonym przez PLW na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca

¹ Pan Leszek Mioduski jest Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Łukowie od 28.04.2003 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt³ (dalej: uozz), nie było zarejestrowanych schronisk dla zwierząt, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. j tej ustawy. Jak wyjaśnił PLW, nikt nigdy nie zgłaszał do PLW⁴ zamiaru prowadzenia schroniska dla zwierząt.

W latach 2012-2015 Inspektorat nie był objęty kontrolami NIK dotyczącymi bezdomności zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 6-8)

1.4. PLW nie podejmował działań zmierzających do ustalenia liczby podmiotów prowadzących – w obszarze właściwości jego działania – hotele, przytuliska, pensjonaty dla zwierząt (niebędących schroniskami). Do Inspektoratu nie docierały sygnały (np. w formie skarg, informacji o współpracujących z Inspektoratem lekarzy weterynarii, organizacji społecznych itp.) wskazujące na funkcjonowanie takich obiektów lub złe traktowanie zwierząt. Jedynym miejscem niebędącym schroniskiem dla zwierząt, o którym wiedział PLW, był punkt przetrzymywania zwierząt bezdomnych lub agresywnych, do czasu wywozu do schroniska lub zakończenia obserwacji w kierunku wścieklizny. Punkt ten zorganizowany został przez Miasto Łuków w październiku 2005 r., za wiedzą PLW, na terenie Zarządu Dróg Miejskich przy ul. Łąkowej 8 w Łukowie.

W opiniowanych przez PLW projektach „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie miasta Łuków” władze samorządowe wskazywały, że w razie braku miejsca w schronisku dla zwierząt, do czasu przyjęcia przez schronisko lub adopcji zwierzęta bezdomne będą przebywały w PTZZ. W piśmie skierowanym 12.07.2012 r. do Burmistrza Łukowa PLW stwierdził, że Inspekcja Weterynaryjna nie nadzoruje PTZZ, gdyż nie został on utworzony do działalności zdefiniowanej w art. 1 uozz, a jedynie jako miejsce przetrzymywania zwierząt przed przewiezieniem ich do schroniska.

W związku z wykonywaniem innych czynności służbowych, w okresie objętym nin. kontrolą NIK, pracownicy Inspektoratu dwukrotnie (17.02.2015 r. i 18.08.2015 r.) skontrolowali dobrostan zwierząt przebywających w PTZZ. W obydwu przypadkach oględziny wykazały, że przebywające tam psy (17.02.2015 r. – 18 szt. dorosłych i 6 szczeniąt; 18.08.2015 r. – 17 szt. dorosłych) miały zapewniony stały dostęp do karmy i wody oraz ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. Podczas drugich z wymienionych oględzin stwierdzono m.in., że „na podstawie dokumentacji trudno jest ustalić miejsce i czas odłowienia zwierząt (dokumentacja mało czytelna i niespójna)”, brak szczepienia psów przeciwko wściekliznie, brak dokumentacji przekazywania psów do schroniska, przetrzymywanie psów w PTZZ ponad jeden miesiąc. W piśmie skierowanym 21.08.2015 r. do Burmistrza Łukowa PLW stwierdził, że przeprowadzone oględziny PTZZ wskazują, iż prowadzona tam „działalność jest sprzeczna z obowiązującym prawem i zagraża bezpieczeństwu epizootycznemu” oraz „może nosić znamiona działalności nadzorowanej” określonej w art. 4 pkt 25 z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁵, tj. schroniska dla zwierząt. Wskazał też na potrzebę przeanalizowania istniejącego stanu pod kątem przyjętego „Programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami ...” i obowiązujących przepisów oraz „podjęcia właściwej decyzji”. Na pismo to Burmistrz Łukowa nie odpowiedział.

(dowód: akta kontroli str. 9, 13-28)

³ Dz. U. z 2014 r., poz. 1539 ze zm.

⁴ Zgodnie z art. 5 ust. 1 uozz, prowadzenie schroniska dla zwierząt jest dozwolone po uprzednim zgłoszeniu, w formie pisemnej, zamiaru jego prowadzenia powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwemu ze względu na przewidywane miejsce prowadzenia.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 856 ze zm.

PLW wyjaśnił, że po przekazaniu ww. pisma w PTZZ dwukrotnie prowadzone były obserwacje zwierząt (kota i psa) w kierunku wścieklizny. Prowadzący te obserwacje urzędowy lekarz weterynarii ustnie informował PLW o rotacyjnym przetrzymywaniu psów w PTZZ, zapewnieniu im warunków utrzymania (dostęp do karmy i wody oraz właściwego stanu legowisk) oraz o ich szczepieniach przeciwko wścieklicznie przy przekazywaniu do adopcji. Z tego powodu PLW nie upominał się u Burmistrza Łukowa o odpowiedź na pismo z 21.08.2015 r. oraz nie podejmował działań administracyjnych.

Z wyjaśnień PLW wynika ponadto, że PTZZ nie podlega nadzorowi określone w uoZZ lub z innych ustaw, dlatego obejmowany był jedynie kontrolami doraźnymi w razie podejrzenia niestosowania się do wymogów ustawy o ochronie zwierząt. W roku 2014 nie było takich podejrzeń lub doniesień.

Zdaniem PLW, utrzymywanie PTZZ nie rozwiąże problemu bezdomności psów i nie wyeliminuje konieczności utworzenia schroniska dla psów w trybie przewidzianym przepisami lub niezwłocznego przekazywania wyłapanych zwierząt do schroniska, z którym zawarto umowę. Niemniej jednak PLW deklaruje doraźne wizytowanie tego punktu w celu skontrolowania dobrostanu przetrzymywanych w nim zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 67-68)

1.5. Jak wynika z wyjaśnień PLW, na terenie powiatu łukowskiego nie było podmiotów będących schroniskami dla zwierząt, które nie złożyły wniosku o rejestrację schroniska. PLW wyjaśnił ponadto, że nie kontrolował podmiotów zajmujących się wyłącznie wyłapywaniem bezdomnych zwierząt, gdyż nie miał wiedzy o ewentualnym istnieniu takich podmiotów oraz, że ich działalność nie należy do działalności nadzorowanej przez Inspekcję Weterynaryjną. Kontrolowanie przez Inspekcję Weterynaryjną humanitarnego traktowania wyłapywanych bezdomnych zwierząt i warunków ich transportu „byłoby możliwe w przypadku, gdyby samorzady realizowały to zadanie w akcji zorganizowanej, jak postanowiono w § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt⁶. Żaden z samorządów nie realizuje tego zadania w ten sposób. Wyłapuje się pojedyncze zwierzęta, doraźnie w sytuacji istotnego zagrożenia, bez powiadomienia”.

(dowód: akta kontroli str. 9-10)

Jak wykazały kontrole NIK przeprowadzone w Łukowskim Towarzystwie Przyjaciół Zwierząt i Urzędzie Miasta Łuków, w latach 2014-2015 Towarzystwo to prowadziło interwencyjne wyłapywanie bezpańskich zwierząt z terenu Łukowa, na podstawie umów zawartych z Miastem Łuków na „zorganizowanie opieki nad bezpańskimi zwierzętami na terenie miasta Łuków”.

Według wyjaśnień PLW, w prowadzonym przez niego rejestrze podmiotów nadzorowanych jedynym podmiotem wykonującym zarobkowy przewóz psów i kotów była firma DASH. Firmie tej decyzją z 24.05.2013 r. PLW w Łukowie udzielił zezwolenia dla przewoźnika zgodnie z art. 10 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) 1/2005 (Dz. U. L 3z 5.1.2005) nr PL06112809/2013. Zezwolenie zostało wydane po stwierdzeniu wymagań weterynaryjnych przez właścicielkę firmy DASH, będącą jednocześnie prezesem Zarządu ŁTPZ, do prowadzenia działalności w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności. Ww. zezwolenie było ważne do 24.05.2015 r. Właścicielka firmy DASH posiadała też licencję „dla kierowców i osób obsługujących”, wydaną przez PLW w Lublinie, ważną bezterminowo.

⁶ Dz. U. Nr 116, poz. 753.

(dowód: akta kontroli str. 10, 38-44)

1.6. PLW reagował niezwłocznie w przypadkach otrzymania informacji o podejrzeniu niehumanitarnego traktowania zwierząt w gospodarstwach. Podejmowane działania polegały na przeprowadzeniu oględzin miejsc, w których przebywały zwierzęta, a ich wyniki stanowiły przesłankę dalszych czynności w tych sprawach. W okresie objętym kontrolą do PIW wpłynęło łącznie 11 zawiadomień o podejrzeniu niewłaściwego traktowania zwierząt: cztery od jednostek terenowych Policji, trzy od organizacji społecznych zajmujących się ochroną zwierząt oraz po jednym z Urzędu Gminy Wojcieszków, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Lublinie Delegatura w Białej Podlaskiej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w Łukowie i lekarza weterynarii prowadzącego gabinet weterynaryjny.

W ośmiu gospodarstwach oględziny nie potwierdziły sygnalizowanego w zawiadomieniach złego traktowania zwierząt, przy czym w dwóch przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta, co jednak nie stanowiło istotnego naruszenia przepisów ustawy o ochronie zwierząt. Stwierdzano także braki w dokumentacji i oznakowaniu zwierząt. Wyniki ww. oględzin stanowiły podstawę do wydania zaleceń dla właścicieli zwierząt. Ponowne oględziny wykazały zrealizowanie wydanych zaleceń. W dwóch przypadkach nawiązano współpracę z urzędami gmin, właściwymi dla właścicieli gospodarstw, w celu objęcia ich opieką i udzielenia stosownej pomocy.

W jednym przypadku wszczęto postępowanie z urzędu w sprawie uchybień, stwierdzonych podczas oględzin gospodarstwa. Dotyczyły one nieprawidłowego utrzymania i braku zapewnienia minimalnych warunków dobrostanowych zwierzętom gospodarskim (bydło) oraz nieprawidłowości w oznakowaniu zwierząt i prowadzeniu dokumentacji. Ponowna kontrola gospodarstwa wykazała wyeliminowanie stwierdzonych uchybień.

W pozostałych dwóch przypadkach wyniki oględzin potwierdziły fakt niewłaściwego traktowania zwierząt, sygnalizowanego w otrzymanych zgłoszeniach, co skutkowało złożeniem wniosków do wójtów gmin o odebranie zwierząt od właścicieli gospodarstw, w celu zapewnienia im odpowiednich warunków bytowania i właściwej opieki.

W każdym przypadku o podjętych czynnościach i dokonanych ustaleniach powiadamiano podmiot, który informował PIW o podejrzeniu niehumanitarnego traktowania zwierząt w gospodarstwach.

W badanym okresie nie wystąpiły przypadki składania przez PLW zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.

PLW wyjaśnił, że *podczas kontroli interwencyjnych dotyczących niehumanitarnego traktowania zwierząt nie stwierdzano przypadków okrutnego traktowania zwierząt. Kontrole były komisyjne z obecnością przedstawicieli policji i pracowników samorządowych, którzy nie widzieli potrzeby zgłaszania zawiadomień do organów ścigania.*

(dowód: akta kontroli str. 54-62, 69-85)

1.7. PLW otrzymał w latach 2014-2015 do zaopiniowania 12 przedłożonych przez gminy projektów programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt (pięć w roku 2014, siedem w roku 2015). Analiza dokumentacji dotyczącej wyrażenia przez PLW opinii wobec siedmiu (58%), losowo wybranych projektów programów, z tego trzech na rok 2014 (gminy Krzywda i

Łuków oraz miasto Łuków) oraz czterech na rok 2015 (gminy Stoczek Łukowski, Krzywda, Stanin oraz miasto Stoczek Łukowski) wykazała m.in., że:

- opinie o projekcie były każdorazowo wydawane z zachowaniem terminu określonego w art. 11a ust. 8 ustawy o ochronie zwierząt,
- wszystkie projekty programu zostały pozytywnie zaopiniowane przez PLW,
- wszystkie opiniowane projekty zawierały obligatoryjne elementy wymienione w art. 11a ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt,
- wskazane w nich schroniska figurowały w rejestrze podmiotów nadzorowanych.

Opiniując ww. projekty PLW zwracał uwagę na:

- brak informacji dotyczących podmiotu zajmującego się wyłapywaniem oraz transportem zwierząt bezdomnych do schroniska (miasta Łuków oraz Stoczek Łukowski). Opiniując w latach 2014 i 2015 projekt programu Miasta Łuków PLW zwracał szczególną uwagę na podpisanie przez burmistrza stosownej umowy z podmiotem zajmującym się wyłapywaniem i transportem bezdomnych zwierząt do schroniska, który byłby nadzorowany przez Inspekcję Weterynaryjną. Wskazał także na konieczność spełniania przez podmiot, który będzie się zajmował wyłapywaniem i transportem zwierząt, wymagań dotyczących posiadania odpowiedniego środka transportu, sprzętu, przeszkolenia personelu;
- brak danych dotyczących samochodu służącego do przewozu wyłapanych zwierząt (Gmina Stoczek Łukowski, Miasto Stoczek Łukowski).

PLW wyjaśnił, że *dane dotyczące wskazanych w projektach programów schronisk dla zwierząt są weryfikowane z rejestrem podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, umieszczonym na serwerze Głównego Lekarza Weterynarii. Weryfikacja polega na sprawdzeniu faktu zarejestrowania danego schroniska do nadzoru przez Inspekcję Weterynaryjną oraz jego aktualnego statusu działalności. Nie posiadamy wiedzy o bieżącej działalności schroniska (warunki, liczba przebywających zwierząt, śmiertelność itp.). Informacje takie nie są nam oficjalnie dostępne.*

PLW podał też, iż opiniując projekt programu nie zna ostatecznej jego treści przyjętej uchwałą rady miasta lub gminy. *Wydawane opinie, czasami z uwagami, nie dotyczyły naruszeń prawa, a jedynie wskazywały aby uwzględnić lub uzupełnić program o dane tak, aby program był bardziej czytelny i uwzględniał zasady zapisane w aktach prawnych. W związku z powyższym PLW nie występował do Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii z wnioskiem do wojewody o wszczęcie procedury stwierdzenia nieważności uchwał rad miasta lub gminy.*

(dowód: akta kontroli str. 11, 86-88)

1.8. PLW wskazał, że współpracował z następującymi organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną zwierząt:

- Fundacją Straż Ochrony Zwierząt we Wrzosowie,
- Radą Krajową Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Zwierząt „Animals” w Gdyni,
- Zarządem Głównym (w Warszawie) Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce.

Współpraca PLW z ww. organizacjami polegała na sprawdzaniu przez Inspekcję Weterynaryjną informacji (sygnałów) w sprawie nieprzestrzegania dobrostanu zwierząt domowych i gospodarskich. Po otrzymaniu takich informacji PIW podejmował kontrole doraźne, o wynikach których informował organizację, która skierowała zawiadomienie w sprawie.

Na wnioski ww. organizacji w latach 2014-2015 PIW skontrolował warunki utrzymania i dobrostanu zwierząt w trzech gospodarstwach. W dwóch przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości, w trzecim natomiast wszczęto postępowanie z urzędu w sprawie stwierdzonych 3.01.2014 r. uchybień, dotyczących nieprawidłowego utrzymania i braku zapewnienia minimalnych warunków dobrostanowych zwierzętom gospodarskim (bydło) oraz nieprawidłowości w oznakowaniu zwierząt i prowadzeniu dokumentacji. Ponowna kontrola gospodarstwa dokonana 5.02.2014 r. wykazała wyeliminowanie stwierdzonych poprzednio uchybień.

Z informacji uzyskanych od działających na obszarze PIW dwóch organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, wynika, że jedna z nich (Łukowskie Towarzystwo Przyjaciół Zwierząt w Łukowie) współpracowała z PLW przy dokonywaniu oględzin warunków utrzymania i dobrostanu zwierząt domowych, jak również w przypadkach wtargnięcia zwierząt dziko żyjących do siedzib ludzkich, druga zaś (Stowarzyszenie Przyjaciół Zwierząt „Czarus”) współpracę nie podejmowała.

(dowód: akta kontroli str. 54-66)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia⁷ pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Lublin, dnia 30 marca 2016 r.

Kontrolerzy:
Marek Raczkowski
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

⁷ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

Jerzy Łukaszuk
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis